

ASIKKALA | HEINOLA | HOLLOLA | LAHTI | PADASJOKI | SYSMÄ



SALPAUSSELKÄ GEOPARK

KOHDEOPAS

Retkivinkkejä geokohteisiin



KUVA: KATI KOMULAINEN



KUVA: MARKUS SIRKKA



KUVA: LASSI HÄKKINEN / LAHDEN KAUPUNKI



KUVA: JM PEITSO



KUVA: PÄIVI TOMMOLA



KUVA: KATI KOMULAINEN 8

SISÄLLYS

VEDEN MUOVAAMA MAISEMA.....	6
KOHDEKARTTA	8
LAHDEN URHEILUKESKUS.....	10
LEHMUSREITTI	11
LINNAISTENSUO	12
LAPAKISTON RETKEILYALUE.....	14
PAJULAHTI.....	15
KAPATUOSIAN LINNAVUORI	16
KUTAJÄRVI.....	17
TIIRISMAA JA PIRUNPESÄ	18
SALPA-SUPPA.....	19
AURINKOVUORI	20
VÄÄKSYN KANAVA.....	21
KALKKISTEN KANAVA.....	22
PULKKILANHARJU	24
TARUKSEN RETKEILYALUE.....	26
KULLASVUORI.....	27

PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO.....	28
KELVENNE.....	30
VIERUMÄKI.....	32
HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO.....	33
PAISTJÄRVEN RETKEILYALUE.....	34
PIRUNKIRKKO.....	35
ONKINIEMEN LIIKKUVA KIVI.....	36
PÄIJÄTSALO.....	37
KAMMIOVUORI.....	38
VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET.....	40
PITKÄTYHDYSREITIT.....	42
JUUSTOPOLKU.....	44
AURINKO-ILVES.....	46
PÄIJÄNNE-ILVES.....	48

VEDEN MUOVAAMA MAISEMA

Viimeisimmän jääkauden jälkeensä jättämät Salpausselät ovat Suomen kansainvälisesti tunnetuimpia geologisia muodostumia. Ensimmäinen ja Toinen Salpausselkä ulottuvat halki koko eteläisen Suomen, mutta korkeimmillaan ja näyttävimmillään ne ovat Päijät-Hämeessä sijaitsevalla Salpausselkä Geopark-alueella. Yhdessä pitkien, viuhkamaisesti pohjoiseen suuntautuvien harjujaksojen kanssa ne muodostavat ainutlaatuisen, muinaisten jäätikköjokien virtausta kuvastavan kokonaisuuden. Salpausselät ja harjut hienoine ulkoilumaastoineen ovat muodostuneet pääasiassa sulamisvesivirtojen kuljettamasta, lajittelemasta ja kerrostamasta sorasta ja hiekasta jääkauden loppuvaiheessa noin 12 000 vuotta sitten. Mannerjäätikko ja sen sulamisvedet ovat osaltaan muokanneet myös lähes 2 miljardia vuotta sitten syntyneitä kalliokohteitamme sellaisiksi kuin ne ovat tänä päivänä.

#SALPAUSSELKÄGEOPARK
SALPAUSSELKÄGEOPARK.FI

Alueen sadat järvet, pienistä suppalammista Suomen toiseksi suurimpaan järveen, Päijänteeseen, tarjoavat huikean kauniita maisemia ja upeita virkistysmahdollisuuksia niin alueen asukkaille kuin matkailijoillekin. Salpausselät ja harjut kätkevät sisälleen sora- ja hiekkakerrosten suodattamat runsaat pohjavesivarat. Pohjavesi tulee näkyville alueen lukuisissa kirkasvetisissä lähteissä sekä lähdevesipohjaisissa järvissä ja puroissa. Noin neljäsosa suomalaisista juo alueemme vettä: alueen asukkaat saavat huippulaatuisen hanavetensä pohjavedestä ja pääkaupunkiseudun juomavesi on lähtöisin eteläiseltä Päijänteeltä.

Tässä oppaassa on esitelty mielenkiintoisia retkikohteita Salpausselkä Geoparkin kuuden kunnan; Asikkalan, Hollolan, Heinolan, Lahden, Padasjoen ja Sysmän alueilta.

Oppaan on tuottanut LAB-ammattikorkeakoulun ja Geologian tutkimuskeskuksen yhteinen Salpausselkä Geopark näkyväksi -hanke, yhteistyössä Salpausselkä Geopark -yksikön ja alueen kuntien kanssa. Hanketta rahoittaa Maaseuturahasto.

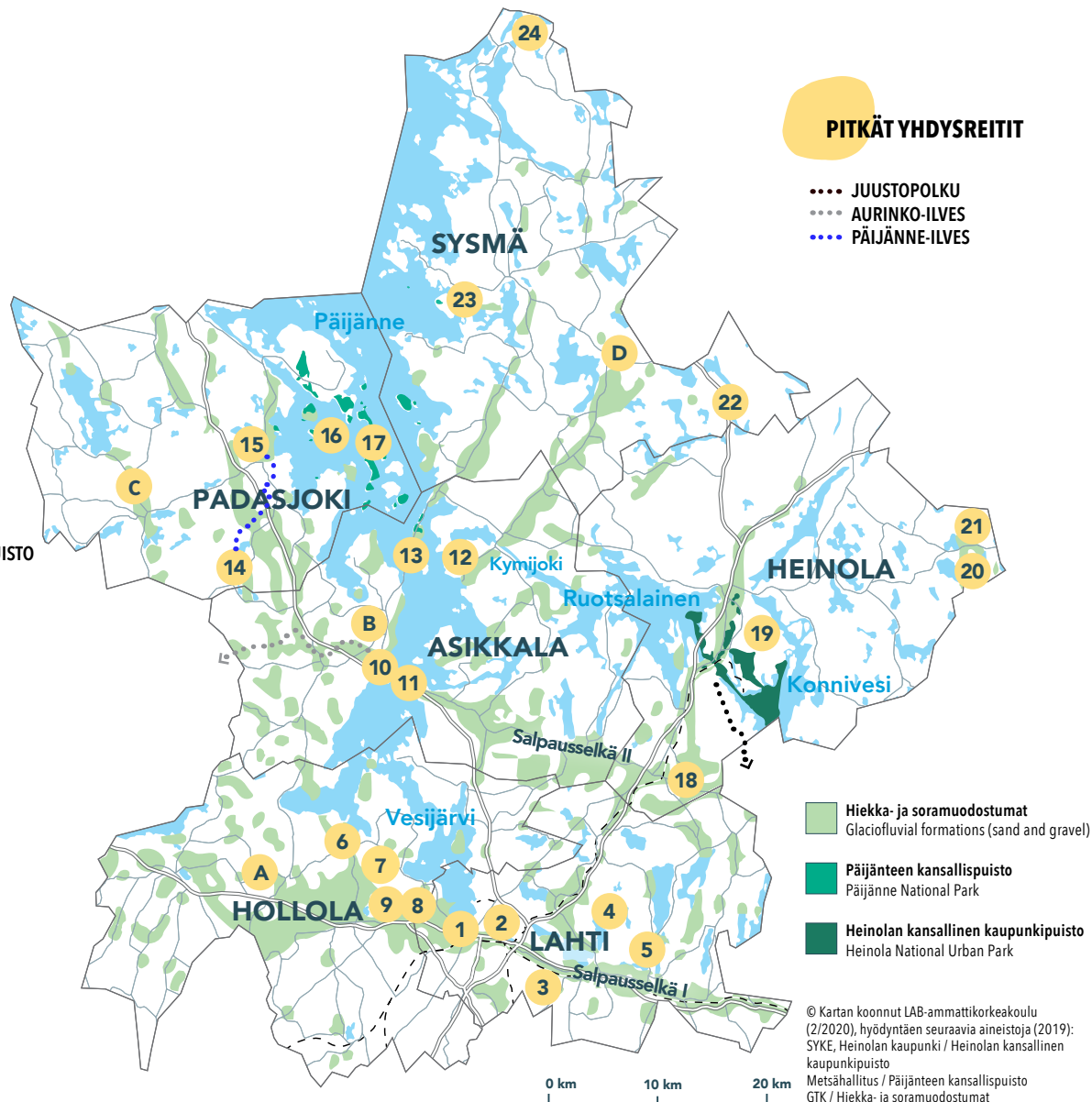
KOHDEKARTTA

MIELENKIINTOISIA KOhteita ALUEELLA SITES OF SPECIAL INTEREST IN THE AREA

- | | |
|--|--|
| 1. LAHDEN URHEILUKESKUS
LAHTI SPORTS CENTRE | 13. PULKKILANHARJU
PULKKILANHARJU ESKE |
| 2. LEHMUSREITTI
LEHMUSREITTI URBAN NATURE TRAIL | 14. TARUKSEN RETKEILYALUE
TARUS HIKING AREA |
| 3. LINNAISTENSUO
LINNAISTENSUO MIRE | 15. KULLASVUORI
KULLASVUORI HILL |
| 4. LAPAKISTON RETKEILYALUE
LAPAKISTO NATURE RESERVE | 16. PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO
PÄIJÄNNE NATIONAL PARK |
| 5. PAJULAHTI
PAJULAHTI SPORTS CENTRE | 17. KELVENNE
KELVENNE ISLAND |
| 6. KAPATUOSIAN LINNAVUORI
KAPATUOSIA HILL FORT | 18. VIERUMÄKI
VIERUMÄKI RESORT |
| 7. KUTAJÄRVI
KUTALAKE | 19. HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
HEINOLA NATIONAL URBAN PARK |
| 8. TIIRISMAA & PIRUNPESÄ
TIIRISMAA HILL & PIRUNPESÄ GORGE | 20. PAISTJÄRVEN RETKEILYALUE
PAISTJÄRVI HIKING AREA |
| 9. SALPA-SUPPA
SALPA-SUPPA KETTLE | 21. PIRUNKIRKKO
PIRUNKIRKKO CAVE |
| 10. AURINKOVUORI
AURINKOVUORI HILL | 22. ONKINIEMEN LIIKKUVA KIVI
ONKINIEMI ROCKING STONE |
| 11. VÄÄKSYN KANAVA
VÄÄKSY CANAL | 23. PÄIJÄTSALO
PÄIJÄTSALO ISLAND |
| 12. KALKKISTEN KANAVA
KALKKINEN CANAL | 24. KAMMIOVUORI
KAMMIOVUORI HILL |

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET NATIONALLY VALUABLE RURAL LANDSCAPES

- A. KASTARI - HATSINA - KUTAJOKI
B. KURHILA - PULKKILA
C. AUTTOINEN & VESIJAKO
D. NUORAMOINEN



1 LAHDEN URHEILUKESKUS



● KOHDEKuvaus

Salpausselkä on suurelle yleisölle tuttu talviurheilun areenana, jonka päänäyttämönä toimii Lahden Urheilukeskus. Lahdessa on järjestetty kansainvälisiä hiihtokilpailuja 1920-luvulta asti ja ne ovat tärkeä osa alueen kulttuurihistoriaa sekä matkailun vetovoimaa. Salpausselän maastojen kiinnostavuuden takaa alueen geologia: jääkausi on muovannut maaston monimuotoiseksi suppakuoppineen, jyrkkine rinteineen ja muinaisrantoineen. Myös Urheilukeskuksen mäkimonttu on rakennettu jääkauden muovaamaan suppaan. Yksi Lahden tärkeimmistä maamerkeistä ovat hyppytornit, joista korkeimman huipulle pääsee kesäisin ihailemaan Salpausselän, Vesijärven ja Lahden kaupungin maisemia.

● HYVÄ TIETÄÄ

Lahden Urheilukeskuksesta lähtee erinomaisen ulkoilureittien verkosto, jota pitkin pääset liikkumaan metsän suojissa Hollolan Messilään tai Heinsuolle asti. Reittiverkoston runkona toimivat valaistut ulkoilureitit, mutta alueella on paljon myös kapeita ja hyväpohjaisia polkuja.

Talvikaudella alueen valaistut ulkoilureitit kunnostetaan hiihtoladuiksi.

Lahden Urheilukeskuksessa sijaitsevassa hiihtomuseossa voi tutustua hiihtourheilun historiaan Salpausselällä. Mäkimontussa toimii kesäisin myös maauimala.

● VAATIVUUS

Urheilukeskuksesta lähtevä reittiverkosto tarjoaa useita reittivaihtoehtoja, joiden vaativuus vaihtelee. Urheilukeskuksen lähialueen maastossa on suuria korkeuseroja, jotka tuovat lisää haastetta etenemiseen.

● RETKEN ALOITUSPAIKKA

Salpausselänkatu, Lahti

”ERITTÄIN UPEAT
PUITTEET LIIKUNNALLE
JA HUIPPU-URHEILULLE”

2 LEHMUSREITTI



● REITTIKUVAUS

Lehmusreitti on Lahden keskusta-alueen ympärillä kiertävä puistoreitti, joka mahdollistaa nopean ja helpon pääsyn luontoon. 13 km mittainen polku ohjaa sinut Lahden kaupunkialueen kauneimpiin puistoihin ja parhaille näköalapaikoille sekä kiinnostaviin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin. Matkan varrelle mahtuvat Urheilukeskus, Radiomäki, Matkustajasatama ja Kariniemenmäen Lanupuisto sekä monta muuta kiinnostavaa kohdetta. Yksi näistä on jääkauden loppuvaiheessa syntynyt Häränsilmän suppalammi. Reitti kulkee koko ajan enintään kahden kilometrin päässä Lahden torilta.

● HYVÄ TIETÄÄ

Reitti on merkitty maastoon vihrein lehmusenlehtimerkein. Opasteita voi olla vaikea havaita korttelisuuksilla, joten kartta kannattaa ottaa mukaan reitille.

Lehmusreitti on rengasreitti, jonka voit aloittaa mistä vain reitin varrella sijaitsevasta pisteestä.

Erinomaisia aloituspaikkoja ovat esimerkiksi Lahden Urheilukeskus, Radiomäen liikunta-alue tai Matkustajasatama. Reitin varrella erityisen kauniit puitteet lepotaualle tarjoaa Pikku-Vesijärven puisto. Satama-alueella on myös useita kahviloita.

● VAATIVUUS

Reitin vaativuustaso vaihtelee. Pääosa reitistä on helppoa tai keskivaativaa. Intiaanikukkulan ja Niemenkallioiden reittiosuudet ovat suurten korkeuserojensa vuoksi muuta reittiä vaativampia. Nämä reittiosuudet on kuitenkin helppo ohittaa tietä pitkin.

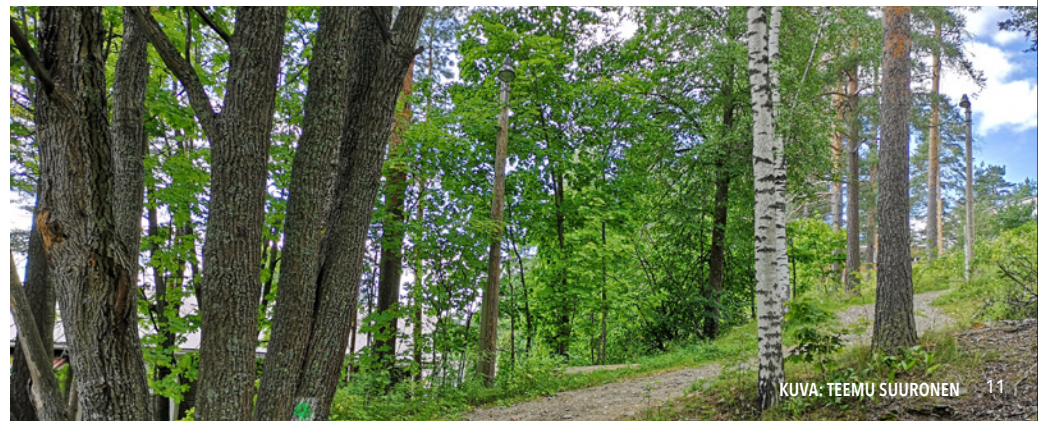
● RETKEN ALOITUSPAIKKA

Satamakatu, Lahti (Matkustajasatama)
Salpausselänkatu, Lahti (Lahden Urheilukeskus)
Radiomäenkatu, Lahti (Radiomäen liikunta-alue)

”UPEA ULKOILUREITTI KAUPUNGIN YMPÄRI”



KUVA: LASSI HÄKKINEN / LAHDEN KAUPUNKI



KUVA: TEEMU SUURONEN



KOHDEKuvaus

Lyhyen ajomatkan päässä Lahden keskustasta sijaitseva Linnaistensuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Suon turvekerroksen paksuus on noin 3 metriä. Aluetta reunustavat sekametsät. Suon rauhallisia maisemia voi ihailla sen poikki kulkevalta pitkospuureitiltä, jonka varrella on suoluonnosta kertovia opastauluja.

Linnaistensuo hyväksyttiin Euroopan Unionin Natura 2000-verkostoon vuonna 1998 edustavana näytteenä eteläsuomalaisesta keidassuoluonnosta. Rauhoituksen piirissä on tällä hetkellä noin 200 ha alue. Natura 2000:n tavoitteena on turvata EU:n luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Linnaistensuolla on peräti 15 eri suotyyppiä. Eniten on keidasrämettä ja rimpinevarämettä.

HYVÄ TIETÄÄ

Suolle pääsee kahdesta eri lähtöpisteestä, joista toinen sijaitsee suon itäpuolella ja toinen länsipuolella. Suon ylitse kulkee pitkospuureitti, jota suositellaan käytettävän suolla liikuttaessa. Pitkospuille johtaa molemmista lähtöpisteistä keltaisin maalimerkein merkitty polku.

Linnaistensuo on suojelualue, jolla liikkumisessa tulee noudattaa annettuja rajoituksia. Alueella ei ole nuotiopaikkoja eikä leiriytymiseen sopivia rakenteita.

VAATIVUUS

Suo on vaikeakulkuinen sulan maan aikana, mutta pitkospuureitillä on helppo liikkua. Linnaistensuo on hyvä valinta retki-kohteeksi lapsiperheille, mutta liikuntaesteisille reitti ei sovellu.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Korvenrannantie 262, Lahti (länsi)
Ilolantie 48, Lahti (itä)



KUVA: RIIKKA MÄYRÄNPÄÄ



KOHDEKuvaus

Lapakisto on suosittu päiväretkikohde ja Etelä-Suomessa erittäin merkityksellinen luonnon-suojelualue laajuutensa ja luonnonpiirteidensä monipuolisuuden vuoksi. Alueelle ominaisia ovat pitkänomaiset järvet ja niitä reunustavat jylhät avokalliomäet, joiden välissä on metsäisiä suoalueita. Alueella on hyvä retkeilyreitien verkosto sekä laavuja ja tulipaikkoja. Alue on nimetty sen keskellä sijaitsevan kauniin Lapakisto-järven mukaan.

HYVÄ TIETÄÄ

Alueella on viisi eri mittaista merkittyä reittiä, jotka on merkitty maastoon eri värisin maali-merkein. Reittien varrella on useita nuotiopaikkoja sekä kaksi yöpymiseen sopivaa laavua.

Lapakiston retkeilyalueen saavutat autolla lännestä tai idästä. Alueelle on reittiyhteys myös Pajulahdesta. Lapakisto on eräs Lahden seudun suosituimmista retkeilykohteista, joten

suosituimpina ajankohtina erityisesti läntinen saapumisreitti saattaa olla ruuhkainen.

Alueen reittikartta on tulostettavissa Lahden seudun luonto -sivuilla.

VAATIVUUS

Lapakiston alueella maasto on pääosin melko helppokulkuista ja sisältää vain kohtuullisia korkeuseroja. Lapakiston nuotiopaikalle P-alueelta kulkeva reittiosuus on esteetön.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Ristikankaantie 210, Lahti (länsi)
Kukkasjärventie, Lahti (etelä)

”YLLÄTTÄVÄN MONIPUOLINEN,
JOKA RETKELLE LÖYTYY
UUSIA POLKUJA”



REITTIKUVAUS

Pajulahti on Lahden Nastolassa toimiva liikunta- ja vapaa-ajankeskus, 20 minuutin ajomatkan päässä Lahden keskustasta. Alue tarjoaa aktiivisia liikuntalomia ja teemaviikonloppuja, korkeatasoista urheiluvalmennusta ja valmennusleiritystä sekä monipuolisia yritys- ja työhyvinvointipäiviä. Pajulahden kahvilan seinämässä on esillä useita metrejä puhdasta louhittua kallion pintaa. Seinämän kallio koostuu pääosin kahdesta kivilajista, eli vaaleasta graniitista ja tummasta kiilleliuskeesta. Täällä lähes 2 miljardia vuotta vanha, alueelle tyypillinen peruskallio on harvinaisen havainnollisesti nähtävillä.

Pajulahtea ympäröi monipuolinen luonto järvineen. Pajulahden ulkoliikuntatilojen kruunu on Suomen suurin kiipeilypuisto, joka tarjoaa haasteita ja elämysliikuntaa kaiken ikäisille. Liikuntakeskuksen lähiympäristössä kiertää myös kesällä 2020 avattu maastopyörä-

lyreitti, Kevätpuronpolku. Se kiertää vaihtelevan n. 1,5 km lenkin käyden luonnonkauniilla mäellä ja laskien sieltä kahden sillan kautta takaisin lähtöpisteeseen Ylhäistentielle.

HYVÄ TIETÄÄ

Pajulahti sijaitsee 3 km päässä Nastolan kirkonkylältä, jonne pääsee Lahden keskustasta paikallisbussilla. Alueella on vuokrattavissa fatbike-pyöriä sekä melontavarusteita.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Pajulahdentie 167, Nastola

”LUONNONLÄHEINEN,
INNOSTAVA,
MONIPUOLINEN”



KUVA: LAHDEN KAUPUNKI



KUVA: NIKI SOUKKIO 15

KAPATUOSIAN LINNAVUORI



KOHDEKUVAAUS

Kapatuosia on mannerjäätikön sulamisvesivirtaan noin 12 000 vuotta sitten muodostunut jyrkkärinteinen harju, jonka arkeologisissa kaivauksissa on löydetty mm. jäännöksiä puisista varustuksista ja hopearahojen katkelmia. Mäen lähistölle valmistui keskiajalla Hollolan komea harmaakivikirkko. Kapatuosian linnavuoren päällä sijaitsee kesäkaudella avoinna oleva näkötorni, josta avautuvat upeat näköalat Vesijärven ylle. Mäki on mahdollisesti toiminut osana merkittulijärjestelmää, jolla varoitettiin vesiteitse saapuvasta vihollisesta. Mäen alla sijaitsevalta pysäköintialueelta mäntymetsän läpi ylös vuorelle johtaa noin 300 m mittainen polku.

**”KULTTUURIMAISEMIJA
JA UPEAT NÄKYMÄT
VESIJÄRVEN YLLE”**

HYVÄ TIETÄÄ

Hollolan kirkonkylässä on myös muita kiinnostavia kohteita, kuten keskiaikainen harmaakivikirkko ja sen Engelin suunnittelema kellotorni ja Talomuseo sekä Ravintola Kunnantupa. Käyntikohteeksi samalle retkelle sopii hyvin myös lyhyen ajomatkan päässä sijaitseva Kutajärven lintutorni.

VAATIVUUS

Linnavuorelle johtava polku on helpokulkuinen, mutta mäen kiipeäminen tuo matkaan hieman haastetta.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Parinpellontie, Hollola (pieni P-alue mäen juurella)

KUTAJÄRVI

**”LUONNONRAUHAA JA
LINTUJEN TARKKAILUA”**

KOHDEKUVAAUS

Kutajärvi sijaitsee Vesijärven eteläpuolella Laasonpohjan ja Kirkonselän välissä. Se on kuroutunut erilleen Vesijärvestä, kun Vesijärven pintaa on laskettu. Niin Kutajärvi kuin viereiset Vesijärven lahdetkin kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Natura 2000-verkostoon. Järvi muodostaa Vesijärven lahtien kanssa myös maailmanlaajuiseen kosteikkoja suojelemaan sopimukseen kuuluvan Ramsar-alueen.

Järven luoteispäässä, Kuivasniemessä, on metallirunkoinen lintutorni, jolta aukeaa paras näköala järvelle. Sen vieressä on myös toinen, pienempi puusta tehty lava, joka sopii mainiosti lintujen tarkkailuun. Lintutornille johtavan reitin varrella on infotauluja, joissa on esitelty alueen kasvillisuutta sekä eläimistöä, erityisesti sen linnustoa. Infotauluissa on lähes 40 linnun esittely.

HYVÄ TIETÄÄ

Lintutornille pääsee esimerkiksi Rantatieltä lähtevää tietä myöten. Tie on merkitty ”Kutajärven lintutorni”-tienviitalla. Viitan vieressä on pieni parkkipaikka, jossa on tilaa muutamalle autolle. Lahden keskustasta kohteelle on noin 15 kilometriä. Kutajärvelle pääsee myös bussilla, joka menee Hollolan kirkolle. Bussilla kuljettaessa kannattaa jäädä pois Kutajärven vanhainkodin kohdalla. Lintutornille johtaa polku/pitkospuureitti Rantatien kupeesta.

VAATIVUUS

Kutajärven lintutornille johtava pitkospuupolku on helpokulkuinen.



KUUVIA: MARINELLA HIMARI



KUUVIA: MARINELLA HIMARI

TIIRISMAA JA PIRUNPESÄ



KOHDEKuvaus

Tiirismaalla Hollolassa on Etelä-Suomen korkein kohta, joka ulottuu 223 metriä merenpinnan yläpuolelle. Pirunpesä on mahtava Tiirismaan kvartsiittikalliota lävistävä rotko, joka houkutteli matkailijoita jo 1800-luvulla. Rotko on parhaimmillaan muutaman metrin levyinen, ja sen seinämät ovat jopa 20 metriä korkeita. Tiirismaan kallioalue on todettu valtakunnallisesti erittäin arvokkaaksi, ja se muodostaa suojelualueen. Alueella kulkee 4,5 km pituinen opastettu retkeilypolku, Tiirismaan kierros. Reitin varrelta löytyy useita kiinnostavia luontokohteita sekä opastauluja, jotka avaavat myös alueen kulttuurihistoriaa.

HYVÄ TIETÄÄ

Tiirismaan kierros on merkitty maastoon oranssein maalimerkein. Alueella risteilee myös muita monia ulkoilureittejä ja pikkupolkuja.

Pirunpesällä on nuotiopaikka ja Tiirismaan kierroksen varrella Martan Maja -laavu.

VAATIVUUS

Tiirismaan maasto on mäkistä ja melko kivikkoista, joten siellä liikkuminen vaatii hyvää kuntoa ja tottumusta maastossa liikkumiseen. Arvi Hauvosentieltä pääsee käymään Pirunpesällä myös helppokulkuista ulkoilureittiä pitkin. Talvella reitti on hiihtäjien käytössä.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Arvi Hauvosentie 2, Hollola

”KIVISIÄ POLKUJA JA
SATUMETSÄÄ HOLLOLASSA”



KUVA: KATI KOMULAINEN

SALPA-SUPPA



KOHDEKuvaus

Salpa-suppa on Hollolan kuntakeskuksessa sijaitseva 12 metriä syvä, muodoltaan symmetrisen pyöreä suppa, joka syntyi n. 12 000 vuotta sitten, jääkauden sulamisvaiheessa. Supan pohjalle johtavat puiset portaat, jotka sopivat myös kuntoilukäyttöön. Luoteisreunalla sijaitsee esteetön näköalapaikka.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Terveystie 6, Hollola (Hollolan uimahallin P-alue)

HYVÄ TIETÄÄ

Suppa sijaitsee keskeisellä paikalla, kuntokeskuksen palveluiden, esimerkiksi uimahallin läheisyydessä. Kuntoportaait ja näköalapaikka ovat helpoiten saavutettavissa Terveystien suunnasta. Supan kuntoportailla ei ole talvikunnossapitoa.

”KUNTOILUPAIKKA
JÄÄKAUDEN MUOVAAMASSA
YMPÄRISTÖSSÄ”



KUVA: MARINELLA HIMARI

10 AURINKOVUORI



KOHDEKuvaus

Aurinkovuori on valtakunnallisesti arvokas ja maisemaa hallitseva, II Salpausselkään kuuluva suuri reunamuodostumaseläanne. Toinen Salpausselkä kerrostui mannerjäätikön reunan eteen noin 12 000 vuotta sitten, kun jäätikön vetäytyminen pysähtyi kylmän ilmastojakson aikana jääkauden loppuvaiheessa.

Aurinkovuoren kohdalla II Salpausselkä rajautuu pohjoisessa Päijänteeseen ja etelässä Vesijärveen. Aurinkovuori kohoaa korkeimmillaan 70–80 metriä Päijänteen ja Vesijärven pintojen tason yläpuolelle, mikä takaa upeat näköalat molemmille järville. Aurinkovuori kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan sekä Natura 2000 -verkostoon. Se on myös tärkeä pohjavesialue.

”NÄKÖALAPAIKKA TOISEN SALPAUSSELÄN KATOLLA”

HYVÄ TIETÄÄ

Aurinkovuoren alueella on laaja ulkoilureittien ja pienten polkujen verkosto, joka sopii erinomaisesti patikointiin ja maastopyöräilyyn. Talvikaudella Aurinkovuori on suosittu hiihtoalue. Mäen päällä on kaksi laavaa tulipaikkoinen ja näköalatasanne Päijänteen suuntaan. Myös portaiden alapäässä on tulipaikka. Alueen läpi kulkee Aurinko-Ilves -vaellusreitti. Päijänteen suunnasta vuoren päälle pääsee nousemaan myös kuntoiluportaita pitkin.

VAATIVUUS

Aurinkovuoren polut ovat hyvähajaisia, mutta korkeuserot alueella ovat suuret. Reitit eivät sovellu liikuntaesteisille.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Asikkalantie 16, Asikkala
(Vääksyn Urheilukeskus)

11 VÄÄKSYN KANAVA

KOHDEKuvaus

Vuonna 1871 valmistunut Vääksyn kanava luo vesiliikenneyhteyden II Salpausselän erottamien Vesijärven ja Päijänteen välille. Se on Euroopan vilkkaimmin liikennöityjä sisävesikanavia ja Asikkalan tunnetuin nähtävyys. Kanavan länsipuolella sijaitsee idyllinen Vanha Vääksy, josta löytyy kahviloita, ravintoloita ja käsityöläispajoja sekä vanhaa kanavaympäristön rakennuskantaa, josta osa on 1800-luvun lopulta. Lähistöllä virtaa Vääksynjoki, jonka varrella on noin puolen kilometrin mittainen luontopolku sekä vanha mylly. Aivan kanava-alueen sydämessä sijaitsee myös Päijännetalo vapaa-ajan kalastusmuseoineen. Kävelyetäisyyden päässä Vääksyn kanavalta kohoaa Aurinkovuori, jonka rinteiltä avautuu kaunis näköala Päijänteelle ja Vesijärvelle.

HYVÄ TIETÄÄ

Aivan kanavan lähiympäristössä, Vesijärven puolella, sijaitsee kaunis Kalmarin hiekkaranta. Rannalla on kesäaikaan tarjolla paljon aktiviteetteja eri ikäisille ulkoilijoille. Matala hiekkaranta sopii erinomaisesti uimapaikaksi.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Kanavatie, Vääksy
(Päijännetalon P-alue)



”LUONNON KAUNEUTTA JA RENTOA KESÄFIILISTÄ AINUTLAATUISISSA MILJÖÖSSÄ”



KUVA: MARINELLA HIMARI



KUVA: MARINELLA HIMARI

KALKKISTEN KANAVA

”MATKAILUVÄYLÄ KAHDEN SUUREN JÄRVEN VÄLISSÄ”



KOHDEKuvaus

Vesiliikenteen Päijänteen ja Kymijoen alkuosan sekä edelleen Ruotsalaisen välillä mahdollistava Kalkkisten kanava on valmistunut vuonna 1878 ensisijaisesti uittoa varten. Yli kilometrin pituinen ja 20 metriä leveä kanava on sulkuväliiltään Suomen pisin, sulun pituus on peräti 500 metriä. Kanava toimii nykyisin itsepalveluperiaatteella.

Kalkkisten kanavan eteläpuolella sijaitseva Kalkkistenkoski on arvokas rakentamattoman koskialueen ja vanhan metsän muodostama kokonaisuus, joka on suojeltu voimalaitosrakentamiselta koskiensuojelulailta. Koskialueella sijaitsevalta Kotasaarelta on tehty kivi-, pronssi- ja rautakautisia löytöjä. Alueella ei ole retkeilyrakenteita.

HYVÄ TIETÄÄ

Tietä pitkin kanavalle kuljetaan Kalkkistentieltä (tie 3142) erkanevaa hiekkatietä. Kanavan tuntumassa on pysäköintialue ja aivan kanavan rannassa kulkee kävelylväylä. Koskialueeseen voi tutustua kanavalta kävellen. Kosken ympäristöstä suuri osa on luonnonsuojelualuetta.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Kanavankulmantie, Kalkkinen



KUVA: KATI KOMULAINEN



KOHDEKUVAAUS

Eteläisen Päijänteen poikki kulkeva, kapea Pulkkilanharju on ansaitusti äänestetty Suomen kauneimmaksi maisemareitiksi. Muinaisen mannerjäätikön sulamisvesivirran noin 11 500 vuotta sitten kerrostama, valtakunnalliseen harjujensuojeluohjelmaan kuuluva harju on myös alueemme tärkeimpiä geologisia kohteita. Osa harjusta kuuluu Päijänteen kansallispuistoon.

Jalkaisin alueeseen kannattaa tutustua Karisalmen sillan kupeesta alkavalla harjun syntyä ja kasvillisuutta esittelevällä noin 4 km mittaisella luontopolulla. Polun varrella on opastauluja, jotka kertovat alueen luonnosta. Pulkkilanharjun upeista maisemista voit nauttia myös pyöräillen turvallisesti osittain sorapintaista pyörätietä pitkin.

HYVÄ TIETÄÄ

Luontopolun varrella ei ole rakennettuja taukopaikkoja.

Pulkkilanharju on mukava perheretkikohde, jonne johtaa Vääksystä pyörätie. Matkan varrella ajetaan kauniissa maalaismaisemassa ja nähtävää tarjoaa mm. Asikkalan kirkko, päätepisteeksi/kääntöpaikaksi retkelle sopii Karisalmen sillan levähdysalue.

VAATIVUUS

Luontopolku kulkee hyväpohjaisessa kangasmaastossa ja on helppokulkuinen.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Pulkkilantie 955, Asikkala (Karisalmen P-alue)



KUVA: MARINELLA HIMARI

14 TARUKSEN RETKEILYALUE



KOHDEKUVAAUS

Evon retkeilyalueen kyljessä sijaitseva Taruksen retkeilyalue on laaja metsäalue, jolla on useita pieniä järviä ja 11 kilometriä rantaviivaa. Alueen geologisesti mielenkiintoisimpiin kohteisiin kuuluu kaunis Kelkutteenharju. Taruksen retkeilyalue tunnetaan savottakulttuuria ja eränkäyntiä esittelevästä kulttuuriperinnöstään sekä upeista hiekkarannoistaan.

Alueella on kaksi päiväretkeilyyn sopivaa merkittyä reittiä; Savottalenkki ja Karhunpolku. Taruksen retkeilyalueelta on reittiyhteys myös Padasjoelle (Päijänne-Ilves) sekä Evon retkeilyalueelle.

**”SAVOTTAKULTTUURIA,
RETKEILYPOLKUJA JA
LEIRIELÄMÄÄ”**

HYVÄ TIETÄÄ

Alueella on hyvä varaustupien ja nuotiopaikkojen verkosto. Monet taukopaikoista ovat helposti saatavutettavissa, aluetta halkovan tien läheisyydessä. Iso-Taruksen uimaranta on erinomainen paikka virkistytymiseen retken jälkeen.

VAATIVUUS

Savottalenkki ja Karhunpolku ovat keskivaativia reittejä. Molemmat kulkevat pääosin melko tasaisessa metsämaastossa, mutta polut ovat paikoin huonopohjaisia. Kelkutteenharjun osuudella korkeuserot tuovat lisää vaativuutta reitteihin.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Taruksentie, Padasjoki

15 KULLASVUORI



KOHDEKUVAAUS

Aivan Padasjoen laivarannan vieressä kohoavan Kullasvuoren maisematornista avautuu upea näköala Päijänteen kansallispuistoon ja ympäröivään maisemaan. Kullasvuoren valloitus sopii hyvin lyhyeksi päiväretkeksi kuin kohokohdaksi Päijänteen kansallispuistoon suuntautuvan vesistöretken alkuun tai loppuun. Kannattaa tutustua myös Kullasvuorenkujalta alkavaan luontopolkuun.

Padasjoen Kullasvuori on Kellosalmen pohjoispuolelta alkavan harjun eteläisin osa. Se on kasautunut jääkauden loppuvaiheessa jäätikön sulamisvesien kuljettamasta sorasta ja hiekasta Tuomasvuoren kallioisen mäen kupeeseen. Harjun rinteillä on nähtävissä mannerjäätikön vetäytymisen jälkeisten meri- ja järvivaiheiden muinaisrantoja.

HYVÄ TIETÄÄ

Kullasvuoren alueella on ulkoilureittejä ja frisbeegolfrata sekä talvisin latuja.

VAATIVUUS

Kullasvuoren valloitus onnistuu hyväpohjaista ulkoilureittiä pitkin. Reitti on helppokulkuinen, mutta nousu vuorelle haastaa kulkijaa.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Laivarannantie, Padasjoki

**”UPEA NÄKÖALA
PALKITSEE TIUKAN
NOUSUN JÄLKEEN”**



KUVA: PÄIVI TOMMOLA



KUVA: KATI KOMULAINEN

PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO

KOHDEKuvaus

Päijänteeseen kansallispuistossa harjusaaret, jylhät kalliot ja lintuluodot muodostavat maisemiltaan ja luonnoltaan ainutlaatuisen kokonaisuuden. Padasjoen, Asikkalan ja Sysmän alueilla sijaitsevaan kansallispuistoon kuuluu noin viisikymmentä rakentamatonta saarta ja luotoa sekä osia asutuista saarista.

Puiston lukuisista saarista osa on harjujaksoihin kuuluvia hiekkarantaisia harjusaaria, jotka ovat syntyneet viimeisimmän jääkauden lopulla noin 11 500 vuotta sitten. Hinttolanselän ja Tehinselän välillä sijaitsee maisemallisesti erityisen merkittävä harjusaarten ketju. Yhdessä saarten välisten vedenalaisten harjuselänteiden kanssa se muodostaa edustavan, etelässä mantereelle ulottuvan yhtäjaksoisen kokonaisuuden. Mahtavin harjusaarista on 8 km pitkä Kelvenne, joka on maamme suurimpia ja komeimpia harjusaaria.

Puiston kalliosaaret ovat tyypillisiä Päijänteeseen vuorimaalle, joka on jäännettä lähes kaksi miljardia vuotta sitten syntyneestä poimuvuoristosta. Kalliosaarten rannat poikkeavat paljon puiston harjumaisemasta. Esimerkiksi Haukasalon kalliojyrkänteet kohoavat pystysuorina seinäminä useita kymmeniä metrejä Päijänteeseen pinnan yläpuolelle jatkuen paikoin pystysuorina kallioseinäminä myös vedenpinnan alapuolelle, jopa yli 10 metrin syvyyteen.

Puhdas vesi, avarat suurjärvimaiset, harjusaarten hiekkarannat ja jylhät kalliosaaret luovat upeat puitteet retkeilylle. Maitse puistoon voi tutustua Pulkkilanharjulla, Päijätsalossa ja Virmailassa. Alueen kunnissa on vierasvenesatamat palveluineen, ja kesäaikaan Kelventeen saareen pääsee vesiteitse myös reittiliikenteen kyydissä.

HYVÄ TIETÄÄ

Päijänteeseen kansallispuisto soveltuu erityisesti vesistöretkeilyyn. Puistossa on erinomainen taukopaikkojen verkosto. Lintujen pesimärauhan turvaamiseksi osassa puiston saaria on mairinnousu- ja liikkumiskielto 15.4.–31.7. Talvisin jäätilanteen salliessa alueella voi retkeillä hiihtäen tai luistellen.

”LUONNONKAUNIIKOIDEN
HARJUSAARTEN, SUPPA-
LAHTIEN JA HIEKKA-
RANTOJEN KOTI”



”SUOJAISIA POUKAMIA, HIENOJA
HIEKKARANTOJA JA KAUNISTA
HARJUMAISEMAA”



KOHDEKuvaus

Kelvenne Päijänteen kansallispuistossa Padasjoella on Suomen suurimpia ja komeimpia harjusaaria. Saarella retkeilijää odottavat mm. ihanat hiekkarannat, harjulehdot sekä laguunimaisen suojaisat ja kauniit, luonnonsatamina toimivat syvät suppalahdet. Yksi saaren erikoisuuksista on sen eteläosassa sijaitseva suppalampi. Saaren päästä päähän kulkevan opastetun polun varrella on mm. useita tulipaikkoja. Polku kulkee välillä ylhäällä harjulla, välillä rantaa seuraillen.

HYVÄ TIETÄÄ

Kelventeellä on kuusi yöpymiseen sopivaa telttailualueita: Kirkkosalmi, Hinttolanhiekka, Kyyränlahti, Nimetön, Isohieta ja Likolahti. Saaren rannoilta löytyy myös useita upeita hiekkarantoja sekä kahdeksan tulentekopaikkaa. Retkelle mukaan kannattaa varata WC-paperia ja tulentekoa varten ainakin puukko ja tulitikut.

VAATIVUUS

Kelventeen läpi kulkeva harjupolku on pääosin hyväkulkuisen, joskin paikoin kapea. Reitillä on kohtuulliset korkeuserot.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

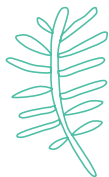
Kelventeelle pääsee kesäaikana laivaristeilyllä tai venetaksilla. Kuljetuksia tarjoavat yritykset on listattu Metsähallituksen luontoon.fi -sivustolta. Saaren rannoilla on useita retkisatamia, joihin on mahdollista rantautua veneellä tai kanootilla.



KUVA: KATI KOMULAINEN

18 VIERUMÄKI

”VIRKISTÄYTYMISKESKUS
HARJULUONNON SYLISSÄ”



• KOHDEKUVAUS

Vierumäki sijaitsee Il Salpausselällä, joka kerrostui mannerjäätikön reunalle noin 12 000 vuotta sitten. Urheiluopiston ympäristössä on useita pienten järvien reunustamia, kapeita ja jyrkkärinteisiä harjuja, joilla kulkevilta poluilta voi ihailla harvinaisen kauniita maisemia. Maastossa on paljon myös suppia, osa niistä veden täyttämiä suppalampia. Esimerkiksi urheiluopiston päärakennuksen alapuolella sijaitseva, vihreänsävyisenä kimalteleva kirkasvetinen Valkjärvi syvenee rannoiltaan nopeasti. Valkjärvi saa vetensä useista järven pohjassa ja rannalla sijaitsevista lähteistä.

Salpausselän reunamuodostumasta ja siihen liittyvästä harjusta koostuva Vierumäenkaan-Musterinharjun alue kuuluu geologisen

merkittävyytensä vuoksi valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Suomen urheiluopiston rakennukset muodostavat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön. Vierumäen ympäristössä on erinomainen ulkoilureittien ja polkujen verkosto, joka mahdollistaa monen mittaiset retket ympäristöön. Reittiverkosto ulottuu Heinolan Jyränköön asti.

• HYVÄ TIETÄÄ

Lisätietoa Vierumäen palveluista ja tapahtumista saat Vierumäki Friends -applikaatiosta.

• RETKEN ALOITUSPAIKKA

Koulutuskeskuksentie 1, Vierumäki

19 HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO



• KOHDEKUVAUS

Heinolan kansallinen kaupunkipuisto on upea kokonaisuus, johon kuuluu kaupungin viehättävä keskusta kulttuurihistoriallisesti arvoikkaine kaupunkipuistoineen ja rakennuksineen, kirkonkylän kulttuuriympäristö ja harjun, Kymijoen, järvien ja salomaan muodostama luonnonympäristö. Tämä kokonaisuus on määri-

teltty maankäyttö- ja rakennuslaissa ja Heinolan kaupunki on sitoutunut sen hoitoon. Alue sai nykyisen muotonsa, kun Kymijoki puhkaisi reittinsä Heinolanharjun läpi Jyrängönkosken kohdalta noin 7 000 vuotta sitten.

”LUONNONKAUNIS KAUPUNKI HARJUN
JA KYMIJOEN RISTEYSKOHOASSA”



KUVA: KATI KOMULAINEN



KUVA: KATI KOMULAINEN

20 PAISTJÄRVEN RETKEILYALUE



● KOHDEKuvaus

Paistjärven retkeilyalueella pääsee nauttimaan aidosta erämaatumelmasta ja monimuotoisesta luonnosta vajaan 30 kilometrin etäisyydellä Heinolan keskustasta. Alueen tunnetuin nähtävyys on mahtava Pirunkirkon jyrkänne. Muita alueen retkeilykohteita ovat kaunis Kuivajärvenharju sekä Ketturiutta hiekkarantoinen ja keittokatoksineen. Alueella sijaitsee myös kirkkaasta vedestään tunnettu, sukeltajien suosima Sonnanen-järvi. Paistjärvi on Metsähallituksen omistama retkeilyalue.

Paistjärven retkeilyalueella on yhteensä noin 9 km merkittyjä reittejä.

**”AITOA ERÄMAATUNNELMAA
ILMAN ETELÄISEN SUOMEN
KANSALLISPUISTOJEN RUUKKIA”**

● HYVÄ TIETÄÄ

Alueella on kolme tulipaikkaa ja yksi telttailualue. Virallista uimarantaa ei ole, mutta alueen rannat soveltuvat erinomaisesti uimiseen. Järvet ja lammet soveltuvat myös pienimuotoiseen soutu- ja melontaretkeilyyn.

Heinolan itäosassa, valtatie 5 (E75) itäpuolella sijaitsevalle Paistjärven retkeilyalueelle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä.

● VAATIVUUS

Polut ovat pääosin helppokulkuisia, mutta polku Pirunkirkolle on paikoin haastava.

● RETKEN ALOITUSPAIKKA

Sonnasentie, Heinola
(Paistjärven P-alue)

21 PIRUNKIRKKO



● KOHDEKuvaus

Mannerjään muovaama, kaltevaseinäinen Pirunkirkko on jylhä ja vaikuttava geokohde Paistjärven retkeilyalueella Heinolassa. Pirunkirkko on rapakivigraniitista muodostunut, massiivinen viisto jyrkänne, joka muistuttaa jättiläismäistä laavua. Se on yksi Salpausselkä Geoparkin merkittävimmistä kalliokohteista. Tarinan mukaan Pirunkirkolle paettiin isonvihan aikana (1713–1721) venäläisten sotajoukkojen pelossa.

● HYVÄ TIETÄÄ

Pirunkirkolle johtaa Niinilammen P-alueelta retkeilypolku, jota pitkin pääset kiertämään 4 km ympyräreitit (myös edestakainen käynti Pirunkirkolla onnistuu). Polku on merkitty maastoon keltaisin maalimerkein.

Polun lähtöpisteessä Niinilammella on tulentekopaikka ja kuivakäymälä.

● VAATIVUUS

Pirunkirkolle Niinilammen P-alueelta johtava polku on maastoltaan paikoin haastava.

● RETKEN ALOITUSPAIKKA

Pirunkirkko, Heinola
(Niinilammen P-alue)

**”JYLHÄ
KALLIOMUODOSTELMA
ON VOIMAANNUTTAVA
KOKEMUS”**



KUVA: KATI KOMULAINEN



KUVA: KATI KOMULAINEN

ONKINIEMEN LIKKUVA KIVI



KOHDEKuvaus

Mannerjäätikön siloittaman kallion päällä seiso-
va siirtolohkare on Suomen tunnetuin kiikkuva
lohkare, joka on helppo bongata valtatie E75:n
varrella. Mannerjäätikö on sijoittanut tämän
kiillegneissilohkareen erikoiseen asentoonsa.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Kivi sijaitsee Sysmän Onkiniemessä,
valtatie E75:n varrella. Paikalla on
pieni P-alue.

”NÄYTTÄÄ SILTÄ, ETTÄ SE VOISI VYÖRYÄ TIELLE
HETKENÄ MINÄ HYVÄNSÄ”



KUVA: KATI KOMULAINEN

PÄIJÄTSALO



KOHDEKuvaus

Päijätsalon kalliainen saari Päijänteen
itärannalla on osa valtakunnallisesti arvokasta
maisema-aluetta ja kuuluu osittain Päijänteen
kansallispuistoon. Lähellä Sysmän kirkonkylää
sijaitseva saari on lähes mantereesta kiinni,
ja sinne pääsee myös tietä pitkin. Jylhän
Päijätsalon laki kohoaa 85 metriä Päijänteen
pintaa korkeammalle, ja näkötorjista avautuu
kaunis näköala Päijänteen suurimmalle selälle,
Tehinselälle.

Saarella on 4,1 km mittainen luontopolku, joka
kulkee näkötorjin kautta. Reitin varrella on
alueen luonnosta kertovia opastauluja.

HYVÄ TIETÄÄ

Alue on maanteitse saavutettavissa
Sysmän suunnasta, Päijätsalontien
kautta. Vesitse Päijätsaloon saapuvan
kannattaa rantautua Pyydynniemen
laituriin, jonka yhteydessä on myös
tulentekopaikka.

VAATIVUUS

Päijätsalon polut ovat paikoin melko
kivikkoisia, eivätkä sovellu liikunta-
esteisille. Näkötorjille nousevalla
polulla on suuret korkeuserot.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Sorolantie 28, Sysmä

”AVARIA MAISEMIA JA LUONNONKAUNIITA
RANTOJA KALLIOIDEN KAINALOSSA”



KUVA: MIKA MARKKANEN

"HULPPEITA NÄKÖALOJA,
KALLIOITA JA RIIPAU
MYSTIIKKAA"



REITTIKUVAUS

Sysmässä, Salpausselkä Geopark -alueen pohjoisosassa on suppealla alueella peräti seitsemän valtakunnallisesti merkittäväksi arvioitua jylhää kalliokohdetta. Sysmän Kammiovuorella Päijänteen rantamaisemissa on hulppeat näköalat ja hyvät uudet retkeilyrakenteet komeine laavuineen.

Ylös Kammiovuorelle johtaa noin 4 km mittainen merkitty reitti, jonka varren nähtävyyksiin kuuluvat seitsemän metriä korkea näyttävä siirtolohkare "Linta" ja Hiskian luola, kookkaiden lohkareiden väliin jäävä luolamainen tila, joka on perimätiedon mukaan ollut Kammiovuorella eläneen erakon asumus.

HYVÄ TIETÄÄ

Kammiovuorelle nouseva reitti on merkitty maastoon sinivalkeisin maalimerkein. Retkeilyreitit varrella on laavu.

VAATIVUUS

Kammiovuorelle nouseva reitti on vaativa suurten korkeuserojensa vuoksi, reitti on paikoin jyrkkä ja pohjaltaan kivikoinen sekä juurakkoinen. Kohde ei sovellu liikuntarajoitteisille.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Nutturintie 104, Sysmä



KUVA: MARINELLA HIMARI

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

Salpausselkä Geopark -alueen valtakunnallisesti arvokkaaksi luokitellut maisema-alueet sisältävät Päijät-Hämeen edustavimpia kulttuurimaisemia. Alueiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteeseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. Geologinen perintömme maastonmuotoineen on luonut perustan ihmisen toiminnalle ja kulttuurimaisemien kehittymiselle.

● AUTTOINEN JA VESIJAKO

Länsi-Padasjoen metsäylängöllä sijaitsevat perinteikkäät Auttoisten ja Vesijaon kylät ovat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja muodostavat yhdessä arvokkaan, pienipiirteisen maisema-aluekonaisuuden. Tiiviin ryhmäkylän luonteen säilyttäneitä Auttoisten kylää ympäröi neljä järveä, ja sen läpi virtaa Kylänjoki. Kylien halki kulkee niitä yhdistävä selväpiirteinen harju, jota Vesijaon nauhamainen kylärakenne seurailee. Vesijaon kylä rajoittuu pohjoisessa samannimiseen järveen, joka liittyy Padasjoen melontareitistöön. Molemmat kylät mainitaan asiakirjoissa ensimmäisen kerran jo vuonna 1464, ja niissä on säilynyt kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa.

● KASTARI-HATSINA-KUTAJOKI

Hollolassa sijaitseva Kastari-Hatsina-Kutajoki on omaleimainen, I Salpausselän pohjoisrinteille

muodostunut kulttuurimaisema. Sen maisemakuvaa hallitsee kulttuuriympäristöltään rikas Hollolan vanha kirkonkylä, jonka sydän on Hollolan keskiaikainen harmaakivikirkko. Kirkon vieressä kohoavalta harjulta, Kapatuosian linnavuorelta, avautuu kaunis näköala Vesijärvelle. Kylää kehystää tasainen viljelymaisema, joka muuttuu kumpuilevaksi edettäessä kohti itää tai etelää. Alueella on myös luontoarvoiltaan merkittäviä järviä ja järvenselkiä, kuten Natura 2000- ja Ramsar-verkostoihin kuuluvat Kutajärvi ja Vesijärven Kirkonselkä. Kutajärvi, Kirkonselkä ja Sairakkalanjärvi kuuluvat myös valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.

● KURHILA-PULKKILA

Kurhila-Pulkkilan maisema-alue Asikkalassa kuntakeskuksen läheisyydessä edustaa Päijänteen seudun avaraa viljelymaisemaa sekä arvokasta harju- ja järviluontoa. Toinen Salpausselkä kehystää kulttuurimaisemaa korkeina selänteinä ja jyrkkinä rinteinä näkyen myös Vesijärven kaukomaisemassa. Salpausselkään yhdistyy koillisesta näytävä harju, joka kulkee Päijänteen poikki Pulkkilanharjuna, tarjoten molemmin puolin upeat näkymät

”IDYLLISET MAALAISMAISEMAT
KUTSUVAT PYSÄHTELEMÄÄN
VÄHÄN VÄLIÄ”



suurjärvimaisemiin. Asikkalan kirkonkylä tiilikirkkoineen ja muine kulttuurihistoriallisesti arvokkaine rakennuksineen muodostaa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön. Kurhilan ja Hillilän kylien viljelymaisemalle ovat ominaista pitkät näkymät ja kumpuilevat pellot. Geologisena erikoisuutena ovat Kurhilan kumpuina tunnetut viljellyt kumpareet, jotka ovat jääkauden loppuvaiheessa syntyneitä, hienoaineksesta muodostuneita jäätikkökarstikumpuja. Vastaavia ei tunneta muualta Suomesta.

● NUORAMOINEN

Sysmässä sijaitsevan Nuoramoisten kylän aluetta leimaa kolmen kartanon muodostama kartanomaisema, joka on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä

vanhoine rakennusryhmineen, vehreine puutarhoineen ja koivukujineen. Puoliavoimessa viljelymaisemassa kumpuilevien peltojen takana siintee Nuoramoisjärvi. Maisema-alueen pohjoisosassa kylän läpi virtaa melontareittinä tunnettu Tainionvirta, jossa kylän kohdalla on historiallinen mylly- ja voimalaitospaikka, Nuoramoistenkoski. Nuoramoisissa on ollut asutusta jo rautakauden loppupuolelta asti, mistä kertovat alueelta tehdyt esihistorialliset löydöt.

Salpausselkä Geoparkin viides valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, **Päijätsalo** on esitelty toisaalla tässä oppaassa.



PITKÄT YHDYSREITIT



TÄSSÄ OPPIAASSA ESITELLÄÄN KOLME PITKÄÄ YHDYSREITTIÄ; JUUSTOPOLKU, AURINKO-ILVES JA PÄIJÄNNE-ILVES. NÄMÄ REITIT SOPIVAT SEKÄ PATIKOINTIIN ETTÄ MAASTOPYÖRÄILYYN.



26 JUUSTOPOLKU



● REITTIKUVAUS

17,2 km mittainen Juustopolku johdattaa kuljijan Heinolan Jyrängöstä Iitin Vuolenkosken kylään, läpi korpimaisemien ja yli kallioisten mäkien. Juustopolku on vanha markkinareitti, jota pitkin maalauskylästä ennen kuljetettiin juustoa myytäväksi Heinolan torille. Nykyään Juustopolku toimii retkeilyreittinä, joka soveltuu erinomaisesti maastopyöräilyyn, patikointiin ja polkujuoksuun.

Reitin varrella maisema vaihtuu Konniveden rantojen jylhistä korpikuusikoista hakkuuaukoihin, jäkälän peittämiin kallioihin, lehtomaisiin metsiin ja lopun mäntykankaaseen. Lyhyen hetken silmissä vilahtavat myös vehreät peltomaisemat. Reitin kiinnostavin nähtävyyskohde on viimeisimmän jääkauden aikana mannerjäätikön raahaamana paikalleen kulkeutunut massiivinen siirtolohkare, Kupparinkivi.

● HYVÄ TIETÄÄ

Reitti on merkitty maastoon opaskyltein ja valkoisin maalimerkein. Reittikartta on nähtävillä lähtöpisteissä. Voit myös ladata ja tulostaa sen mukaasi Heinolan kaupungin sivuilta.

Suunnilleen reitin puolivälissä sijaitseva Läpiän laavu tarjoaa hyvät puitteet taukoiluun. Kannattaa kuitenkin huomioida, että paikalla viihtyvät erinomaisesti myös hyttys.

Pitkää päiväretkeä suunnittelevan maastopyöräilijän kannattaa huomioida, että Juustopolku, Vierumäeltä Jyrängöön kulkeva Ilvesreitti sekä Vuolenkosken ja Vierumäen välinen yhdysreitti muodostavat reittiverkoston, jossa riittää poljettavaa koko päiväksi. Jyrängön kortteliosuudella joudut navigoimaan omatoimisesti Ilvesreitin päätepisteestä Juustopolun alkuun.

● VAATIVUUS

(kuvaus kirjoitettu maastopyöräilyn näkökulmasta)

Reitti on maastopyöräilyn näkökulmasta sekä fyysisesti että teknisesti keskivaativa. Heinolan Jyrängöstä lähdettäessä alkumatkan juurakkoinen rantapolku vaatii ajotaitoa ja paikoin myös kovaa kuntoa. Alun jälkeen polku muuttuu sileämmäksi ja matka etenee helposti rullaillen Läpiäntielle asti. Tien ylityksen jälkeen edessä ovat reitin vaativimmat juurakot sekä jyrkkä, endurotyyppinen lasku kohti Läpiän laavua. Vuolenkoskea lähestyttäessä kuusimetsien kätköistä löytyy muutama tiukka nousu ja pitkiä osuuksia taitavallekin maastopyö-

räilijälle ilahduttavaa singletrackia. Viimeiset kilometrit ennen saapumista Vuolenkoskelle ovat sileää mäntykangasta.

Matkan varrelle mahtuu muutama lyhyt pitkospuuosuus. Ojan ylityksistä jotkut saattavat vaatia jalkautumista. Reitin korkeusprofiili on vaihteleva, mutta reitin nousut ovat melko pieniä.

● RETKEN ALOITUSPAIKKA

Tamppilahdenkatu, Heinola (Heinola, tien päätepiste)

Herrojentie 14, Iitti (Vuolenkosken urheilukenttä)



KUVA: PÄIVI TOMMOLA

”KORPIMETSÄÄ, KALLIOISIA MÄKIÄ
JA RIIPAUKSEN KULTTUURIMAISEMAA”



REITTIKUVAUS

31 km mittainen Aurinko-Ilves johdattaa Vääksyn kauniista miljööstä kohti Evon retkeilyalueen sankkoja metsiä. Reitin varrella nähtävää ja koettavaa tarjoavat Aurinkovuori upeine näköaloineen, Syrjänsupat syntyä-rinoineen sekä Kurhilan kylä ja Evon metsät kauniine maisemineen. Aurinko-Ilveksellä kannattaa nauttia myös taukoilusta, sillä reitin varrella kulkijaa odottavat toinen toistaan viihtyisämmät laavupaikat solisevien purojen varrella. Evon retkeilyalueella suosittuja käyntikohteita ovat alueen monet kalastuspaikat sekä metsäkämpät.

HYVÄ TIETÄÄ

Reitti on merkitty maastoon opaskyltein ja keltaisin/oranssein maalimerkein. Vääksyssä reitin maasto-osuus alkaa Urheilukeskuksesta, mutta voit aloittaa retkesi jo Päijännetalon P-paikalta, jossa on nähtävänä reittikartta. Evolla reitin päätepiste on Haarajärven P-alue, josta voit jatkaa retkeäsi pidemmälle Evon retkeilyalueen reittiverkostoon. Pyöräilijän kannalta kiinnostava lisä on reittiyhteys Padasjoelle Päijänne-Ilves-reittiä pitkin.

Reitin varrella on yhteensä neljä laavupaikkaa, joista purojen varsilla sijaitsevat Uusimylly ja Kaupinsaari tarjoavat parhaat puitteet leiriyty-

miseen. Aurinkovuoren laavu sijaitsee näköalapaikalla selänteen päällä. Kurhilan seurojentalon pihassa on telttailualue ja keittokatos. Kurhilan seurojentalon ja Uusimyllyn välisellä reittiosuudella kannattaa noudattaa erityistä varovaisuutta, sillä reitin ympäristössä liikkuu myös ratsastajia.

VAATIVUUS

(kuvaus kirjoitettu maasto-pyöräilyn näkökulmasta)

Vääksystä lähdettäessä reitin ensimmäiset kilometrit ovat leveämpää käärytietä tai hyväpohjaista harjupolkua. Fyysistä vaativuutta kuitenkin riittää, sillä heti reitin alussa edessä on nousu ylös Aurinkovuorelle. Kirkkotien ylityksen jälkeen Syrjänsuppien osuudella polun pohja muuttuu hieman vaativammaksi. Kurhilan kylässä reitti myötäilee peltojen laitamia ja kulkee hetken myös tietä, kunnes muuttuu Uusimyllyn laavua lähestyttäessä pienemmäksi poluksi. Uusimyllyn laavun jälkeen reitillä vuorottelevat metsäautotieosuudet ja

kapeampi polku. Viimeiset kilometrit ennen saapumista Evon retkeilyalueelle ovat pääosin tietä.

Kokonaisuutena reitti on teknisesti helppo, sisältäen muutamia lyhyitä keskivaativia osuuksia. Fyysisesti reitti on keskivaativa joh-tuen Aurinkovuoren rinteiden paikoin suurista korkeuseroista. Reitillä on ainoastaan muutama lyhyt pitkospuuosuus.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Vääksyn urheilukeskus, Asikkalantie 16, Asikkala

Haarajärven P-alue (Evo), Talvilamentie 549, Hämeenlinna



KUVA: KATI KOMULAINEN

"KANGASMAASTOA, PELTOMAISEMIA
JA VEHREITÄ PURONVARSIA"

28 PÄIJÄNNE-ILVES

REITTIKUVAUS

12,6 km mittainen Päijänne-Ilves toimii yhdysreitteinä Padasjoelta Taruksen retkeilyalueelle ja Evolle. Padasjoella reitti alkaa laivarannasta, jonka läheisyydestä löytyy myös upeat näköalat Päijänteen yli tarjoava Kullasvuoren maisematorni. Reitin alkuosuuden kohokohta on Hietarannan kaunis kuusikuja. Lyhyen metsäosuuden jälkeen edessä ovat Nyystölän pellot ja Nuijasodan muistomerkki. Kumpuileva peltomaisema vaihtuu valtatie ylityksen jälkeen metsäisempään ympäristöön, jonka sydämessä polkijaa odottaa Nuijamiehenkolon kaunis laavupaikka puron varrella.

Nuijamiehenkolon laavun jälkeen matka jatkuu kohti Frans Joosefin lammen luonnonsuojelualuetta ja Iso-Tarusta, jonka rannalta reitin toisesta päätepisteestä löytyvät tulentekopaikka, uimaranta ja leiriytymisalue.

HYVÄ TIETÄÄ

Reitti on merkitty maastoon opaskyltein ja keltaisin maalimerkein. Taruksen retkeilyalueella on nähtävissä myös reittikartta. Padasjoella lähtöpisteenä toimii Padasjoen laivaranta, jossa toimiva kesäravintola sopii taukopaikaksi tai ruokailuun retken jälkeen.

Reitin varrella Nuijamiehenkolon laavu on hieno taukopaikka. Iso-Taruksen rannalla on

hyvät retkeilyrakenteet ja leiriytymismahdollisuus.

Päijänne-Ilves on janareitti, johon on kuitenkin helppo yhdistää paluumatka takaisin lähtöpisteeseen Iso-Taruksen ja Padasjoen välistä kylätietä pitkin. Reitti sopii hyvin ajettavaksi molempiin suuntiin. Voit myös jatkaa retkeäsi Iso-Tarukselta Evon retkeilyalueelle ja sieltä edelleen Aurinko-Ilves -reittiä pitkin kohti Vääksyä.

VAATIVUUS

(kuvaus kirjoitettu maasto-
pyöräilyn näkökulmasta)

Padasjoelta lähdettäessä reitin ensimmäiset kilometrit ovat helppokulkuisia hiekkatietoja. Lyhyen metsäosuuden jälkeen reitti jatkuu peltotietä ohi Nyystölän kylän. Valtatie ylityksen jälkeen ympäristö muuttuu metsäisemmäksi, mutta ajopohja pysyy edelleen helppona. Nuijamiehenkolon laavua lähestyttäessä polku muuttuu kapeammaksi, mutta on edelleen nopeakulkuinen ja helppo ajettava. Laavun jälkeen reitin luonne muuttuu täysin ja edessä on lyhyiden tiesiirtien

mien ja vaativan pikkupolun vuorottelua, jolla polkuosuudet tasoittuvat vasta hieman ennen saapumista Iso-Taruksen rannalle. Nuijamiehenkolon ja Iso-Taruksen välillä metsäautotien länsipuolelle jäävä polun pätkä on osin ajokelvoton, mutta sen pääsee ohittamaan sujuvasti metsäautotietä pitkin.

Polun varrella on muutamia lyhyitä pitkospuuosiuksia, mutta ne ovat leveää, pyöräilijäys-

tävällistä mallia. Matkan varrella ei ole suuria nousuja eikä laskuja.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Laivarannantie 41, Padasjoki
(Padasjoen laivaranta)

Taruksentie 290, Padasjoki
(Iso Tarusjärvi)



KUVA: IIDA HOLLMEN

"LAIVARANNASTA PELTOJEN YLI
EVON SANKKOIHIN METSIIN"

LISÄTIETOJA TÄMÄN OPPAAN KOHTEISTA LÖYDÄT SEURAAVILTA SIVUSTOILTA:

<https://visitlahti.fi/salpausselkageopark>

<https://www.luontoon.fi>
(Metsähallituksen kohteet)

Kaupunkien ja kuntien sivustot

<https://www.lahdenseudunluonto.fi/>



KUVA: LASSI HÄKKINEN / LAHDEN KAUPUNKI

SALPAUSSELKÄ GEOPARK

sijaitsee Lahden seudulla ja eteläisen Päijänteen alueella. Lahteen pääsee Helsingistä junalla tunnissa.

www.salpausselkageopark.fi



1h 15 min



51 min



Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KANNEN KUVA: JOHANNES SIPPONEN

[SALPAUSSELKAGEOPARK.FI](https://salpausselkageopark.fi)

[#SALPAUSSELKAGEOPARK](https://twitter.com/salpausselkageopark)

